

Code of Practice

Niet-humane primaten

Inhoudsopgave

Introductie

Interne en externe herplaatsing

I. Het interne traject

Sociaal gehuisvest

Geschiktheidscriteria voor herplaatsing

Verantwoordelijkheid voor besluitvorming

II. Het overgangstraject

Vorbereidingen voor herplaatsing en documentatie

Kosten

III. Het externe traject

Externe herplaatsing en follow up

Code of Practice | Niet-humane primaten

Socialisatie

Niet-humane primaten zijn dieren met complexe sociale structuren. Ook met het oog op hun psychische gesteldheid ten tijde van eventuele herplaatsing is het van belang dat de dieren in omstandigheden geboren worden, opgroeien en gehouden worden die zo goed mogelijk de natuurlijke groepsstructuur nabootsen. Het wordt dan ook aanbevolen om niet-humane primaten bij centra te betrekken die hierin voorzien. Ook bij de huisvesting in de onderzoeksinstelling vergroot een stimulusrijke omgeving (incl. grote variatie aan sociale prikkels) niet alleen het dierenwelzijn in het algemeen, maar ook de latere kansen op succesvolle herplaatsing.

Selectie

De geschiktheid voor herplaatsing wordt individueel beoordeeld op basis van:

- de leeftijd en levensverwachting van het dier,
- de gezondheid van het dier,
- de psychosociale gesteldheid van het dier,
- indien van toepassing, de impact van een hersteloperatie.

De vergunninghouder wordt geadviseerd door de Instantie voor Dierenwelzijn. De IvD brengt, in overleg met een voor de diersoort deskundige dierenarts en/of gedragsdeskundige, de kolonimanager (indien werkzaam), verantwoordelijken voor toezicht op welzijn, dagelijkse verzorging en/of training en onderzoekers advies uit aan de vergunninghouder. De vergunninghouder neemt uiteindelijk het besluit om een dier wel of niet te herplaatsen.

Vorbereiding voor Herplaatsing

Voorafgaand aan de herplaatsing dient een gezondheidscontrole plaats te vinden door een voor de diersoort deskundige dierenarts. Daarnaast dient er gedragsverklaring te worden opgesteld door een voor de diersoort deskundige dierenarts of gedragsdeskundige die vastgesteld heeft dat het dier normaal individueel en soortspecifiek gedrag vertoont.

Externe Herplaatsing En Follow up

In geval van externe herplaatsing beslist de uitplaatsende instantie voor welke ontvangende instantie wordt gekozen. De ontvangende instantie dient over gekwalificeerde medewerkers met alle benodigde expertise te beschikken.

De volgende aspecten zijn vereist:

- het betreft alleen huisvesting bij een instantie die over vergunningen beschikt benodigd voor het houden van primaten,
- sociale huisvesting,
- ruime behuizing (3D), met gevarieerde inrichting met uiteenlopende vormen van omgevingsverrijking.

In het geval een niet-humane primate wordt overgeplaatst naar een andere locatie om daar de rest van zijn leven door te brengen, is het van belang dat de volledige documentatie wordt meegestuurd.

Introductie

Het doel van deze Code of Practice is het borgen van de kwaliteit van leven van NHP's die levend uit een dierproeventraject komen en voor herplaatsing in aanmerking komen.

Interne en externe herplaatsing

NHP's kunnen tot het eind van hun leven bij de instelling waar zij tijdens het dierproeventraject verbleven hun leven doorbrengen zonder in een dierproef te zijn betrokken. In dat geval spreekt de code over 'interne herplaatsing', pensionering dient dan expliciet te worden vastgelegd. Een gepensionerd dier kan niet meer worden ingezet als proefdier. De code spreekt over 'externe herplaatsing' wanneer een NHP wordt uitgeplaatst. Voor beide vormen van herplaatsen gelden dezelfde voorwaarden.

I. Het interne traject

Sociaal gehuisvest

NHP's zijn dieren met complexe sociale structuren. Ook met het oog op hun goede psychische gesteldheid ten tijde van eventuele herplaatsing is het van belang dat de dieren in omstandigheden geboren worden, opgroeien en gehouden worden die zo goed mogelijk de natuurlijke groepsstructuur nabootsen. Het wordt dan ook aanbevolen NHP's bij centra te betrekken die hierin voorzien, ook al brengt het een hogere kostprijs met zich mee. Ook bij de huisvesting in de onderzoekinstelling vergroot een stimulusrijke omgeving (incl. grote variatie aan sociale prikkels) niet alleen het dierenwelzijn in het algemeen, maar ook de latere kansen op succesvol pensioneren.

Geschiktheidscriteria voor herplaatsing

Door diverse ontwikkelingen in het wetenschappelijk onderzoek, bijvoorbeeld op het gebied van beeldvorming (NMR), is euthanasie aan het eind van een onderzoek niet meer altijd noodzakelijk.

Na afloop van een dierexperiment wordt de afweging gemaakt of een dier nogmaals als proefdier kan worden ingezet. Om dit te beoordelen, is informatie over de aard van het onderzoek en de specifieke handelingen die het dier heeft ondergaan van doorslaggevend belang. Een belangrijk bijkomend aspect is het ongerief dat het dier naar verwachting zal ondergaan bij hergebruik en in welke mate dit optelt bij het reeds ondergane ongerief ('*cumulative suffering*'). Anno 2015 is de ethische stellingname in Nederland dat het te prefereren is dat er meer dieren worden ingezet die per dier minder ongerief ondergaan, dan minder dieren (of hergebruik van dieren) die per dier meer ongerief ondergaan. Herplaatsing is te overwegen als hergebruik niet mogelijk of wenselijk is.

Volgens artikel 13d van de Wet op de dierproeven (Wod) kunnen dieren alleen worden vrijgegeven voor herplaatsing, indien (a) de gezondheidstoestand van het dier het toelaat; (b) geen gevaar bestaat voor de volksgezondheid, de diergezondheid of het milieu; en (c) passende maatregelen genomen zijn om het welzijn van het dier te waarborgen.

In alle gevallen vindt een beoordeling plaats van de geschiktheid van ieder individueel dier afzonderlijk.

De beoordeling vindt plaats op basis van de volgende criteria:

- de leeftijd en levensverwachting van het dier
- de gezondheid van het dier
- de psychosociale gesteldheid van het dier

Hiertoe wordt zich een beeld gevormd over onder meer:

- de gezondheidsprognose voor de lange termijn
- de mate waarin het dier normaal individueel en soortspecifiek gedrag kan vertonen
- de mate waarin het dier fysiek of psychisch trauma heeft inclusief de kans op herstel
- (indien van toepassing) de noodzaak van een hersteloperatie en de impact daarvan op het dier
- de noodzakelijke huisvestingseisen
- beschikbaarheid passende herplaatsingsmogelijkheid

Verantwoordelijkheid voor besluitvorming

Het uiteindelijke besluit om een dier wel of niet te herplaatsen ligt bij de vergunninghouder. De vergunninghouder wordt geadviseerd door de Instantie voor Dierenwelzijn (IvD). De IvD brengt advies uit nadat overleg heeft plaatsgevonden met:

- voor de diersoort deskundige dierenarts
- voor de diersoort deskundige gedragsdeskundige
- de kolonimanager (indien werkzaam)
- persoon verantwoordelijk voor toezicht op welzijn en verzorging
- persoon verantwoordelijk voor dagelijkse verzorging en/of training
- onderzoeker(s) verantwoordelijk voor verrichte dierproeven

In haar advisering betreft de IvD ook de condities bij de ontvangende instelling, zoals

- deskundigheid van medewerkers (dierverzorging, veterinaire zorg)
- faciliteiten voor huisvesting
- initiële opvang / quarantaine
- strategie voor (re)socialisatie
- lange termijn doelstellingen, die mogelijk van invloed kunnen zijn op de opvang van dieren

II. Het overgangstraject Vorbereidingen voor herplaatsing en documentatie

Bij overplaatsing van het dier gaat een document mee, met daarin alle relevante informatie over:

- de gezondheid van het dier
- het gedrag
- een samenvatting van het welzijnsdagboek
- de medische staat en geschiedenis
- medisch advies

Voorafgaand aan de herplaatsing dient een gezondheidscontrole plaats te vinden door een voor de diersoort deskundige dierenarts. Deze bepaalt of het dier gezond is, dan wel een medische indicatie heeft met een realistische therapie en goede prognose voor de lange termijn. Ook het welzijnsdagboek, waarin informatie is opgenomen over het huisvestingsverleden en de persoonlijkheid van het dier, dient meegezonden te worden. Ook dient de medische geschiedenis van het dier goed gedocumenteerd te zijn, en voorzien van passend advies in geval van potentiële zoönoses. Niet-humane primaten

kunnen virussen meedragen zoals herpes-B, dat dodelijk kan zijn voor de mens. Echter, een virusstatus aan sich hoeft geen reden te zijn om een dier uit te sluiten voor herplaatsing.

Daarnaast dient er een gedragsverklaring te worden opgesteld door een voor de diersoort deskundige gedragsdeskundige die vastgesteld heeft dat het dier normaal individueel en soort specifiek gedrag vertoont. Daarmee wordt onder meer bedoeld dat het dier

- sociaal gedrag vertoont
- exploratief is
- niet overmatig angstig is
- niet excessief agressief is

Wanneer een niet-humane primaat wordt overgeplaatst naar een andere locatie, is het van belang dat alle relevante informatie wordt meegestuurd.

Kosten

Het is aan de aanbieder en ontvangende instelling om overeenstemming te bereiken over de bijgaande kosten, zoals:

- de voorbereidende handelingen per dier
- een eventuele hersteloperatie
- de gezondheidscontrole
- het transport
- de voorbereidende handelingen per dier in de opvanglocatie
- het vinden van een buddy
- vervolgmedicatie
- indien nodig, het geschikt maken van het verblijf

Kennis van de aanbieder blijft beschikbaar voor de ontvangende instelling.

Het is van belang om juridische aspecten ten aanzien van de overdracht van het eigenaarschap te onderzoeken en vast te leggen. Te denken valt aan verantwoordelijkheden ten aanzien van langdurige medische zorg, het kiezen van een definitieve opvanglocatie en het mogelijk mislukken van een herplaatsing.

III. Het externe traject

Externe herplaatsing en follow up

In geval van externe herplaatsing beslist de uitplaatsende instelling voor welke ontvangende instelling wordt gekozen. Dat kan een tijdelijke opvanglocatie zijn van een bemiddelingsorganisatie, maar ook een definitieve opvanglocatie. De ontvangende instelling dient over gekwalificeerde medewerkers met alle benodigde expertise te beschikken. Bovendien dient de huisvesting van de ontvangende instelling gelijkwaardig of beter te zijn. Het is van belang dat gedurende het gehele proces de geldende beleids- en juridische kaders in acht genomen worden, zoals het Besluit Houders van Dieren en de beleidsregels kwaliteit opvang dieren.

Voordat een besluit over overplaatsing genomen wordt, wordt in overleg met de IvD een bezoek gebracht aan de ontvangende instelling om te bekijken hoe de toekomstige huisvesting er uit ziet. Tevens vindt een observatie plaats van de toekomstige buddy of groep.

Bij de huisvesting zijn de volgende aspecten vereist:

- het betreft alleen huisvesting bij een instantie die over vergunningen beschikt benodigd voor het houden van primaten
- sociale huisvesting
- ruime behuizing (3D), met gevarieerde inrichting met uiteenlopende vormen van omgevingsverrijking

Bij de ontvangende instelling dient een plan aanwezig te zijn voor introductie bij nieuwe buddy/groep. Daarbij dient onder meer goed te zijn nagedacht over het type beleid (contact/hands-off) dat voor de niet-humane primate in kwestie passend is.